

BİLİM ve TEKNİK

C İ L T 3 7 S A Y I 4 3 8

"Benim mânevi mirasım ilim ve akıldır"
Mustafa Kemal Atatürk

Sahibi	
TÜBİTAK Adına Başkan V.	
Prof. Dr. Nüket Yetiş	
Genel Yayın Yönetmeni	
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü	
Raşit Gürdilek	(rasit.gurdilek@tubitak.gov.tr)
Yayın Kurulu	
Vural Altın	
Beyazıt Cırakoğlu	
Ahmet İnam	
Cihan Saçlıoğlu	
Yayın Koordinatörü	
Duran Akca	(duran.akca@tubitak.gov.tr)
Redaksiyon	
Zeynep Tozar	(zeynep.tozar@tubitak.gov.tr)
Araştırma ve Yazı Grubu	
Gülşün Akbaba	(gulgun.akbaba@tubitak.gov.tr)
Alp Akoğlu	(alp.akoglu@tubitak.gov.tr)
Deniz Candaş	(deniz.candas@tubitak.gov.tr)
Meltem Y. Coşkun	(meltem.coskun@tubitak.gov.tr)
Zuhal Özer	(zuhal.ozet@tubitak.gov.tr)
Gökhan Tok	(gokhan.tok@tubitak.gov.tr)
Banu Tüysüzöğlu	(banu.binbasaran@tubitak.gov.tr)
Serpil Yıldız	(serpil.yildiz@tubitak.gov.tr)
Elif Yılmaz	(elif.yilmaz@tubitak.gov.tr)
Aslı Zülâl	(asli.zulal@tubitak.gov.tr)
Sanat Yönetmeni	
Fulya Koçak	(fulya.kocak@tubitak.gov.tr)
Teknik Hazırlık Grubu	
Ayşegül D. Bircan	(aysegul.bircan@tubitak.gov.tr)
Hülya Yılmazcan	(hulya.cetin@tubitak.gov.tr)
Okur İlişkileri	
Zehra Şen	(zehra.sen@tubitak.gov.tr)
Vedat Demir	(vedat.demir@tubitak.gov.tr)
Figen Ulaş	(figen.ulas@tubitak.gov.tr)
İbrahim Aygün	(ibrahim.aygun@tubitak.gov.tr)
İdari Hizmetler	
Kemal Çetinkaya	(kemal.cetinkaya@tubitak.gov.tr)

İlle de "British Museum" ya da Louvre Müzesi'ndeki klasik yunan heykelleri karşısında saatler geçirmemiz gerekmiyor. Ya da büyük çoğunluğumuzun yaptığı gibi bunların kitaplardaki, dergilerdeki resimleri, televizyonlardaki görüntüleri karşısında büyülenmek. Antik heykeltıraşlardan çok daha usta bir sanatçının, doğanın, eserlerini günlük koşuşturmamızın rastgele bir anında karşımızda görüveriyoruz. Örneğin, Haydarpaşa garının büyük salonundaki hatta loş koridorlarındaki o muhteşem kahverengi mermerleri, elimizde sırası asla gelmeyecekmiş gibi görünen bir numara, bilet gişelerinin önünde Ankara'ya bir Fatih Ekspresi bileti almak için sıkıntıyla beklerken farkediveriyoruz. Leonardo Usta, Michelangelo ya da adları unutulmuş, belki de hiç bilinmemiş Efesli, Miletli sanatçılar, taş yontucular, sütun ustaları o taşlara biçim vermek için yıllarını, hatta ömürlerini harcamışlar. Doğaysa milyarlarca yılını. Önce mikroskopik toz parçalarını sabırla teker teker birleştirmiş. Sonra giderek büyüyen topakları, sonra kayaları, derken devasa küreleri kafa kafaya vurmuş daha büyüğünü yapmış. İçinde oluşan ateşle kabuğunu biçimlendirmiş. Eskiyen kabuğu tekrar içine almış, fırnında başka kayalarla karıştırmış, örsünde yepyeni bir biçim vermiş. Bizlerin hiçbir zaman erişemeyeceğimiz bir estetikle, bir uyumla gökkuşağının yedi rengini birbirine katmış ve sunmuş. Kime? Çok daha ince işlenmiş, çok daha ender, çok daha kıymetli bir başka sanat ürününe: İnsana. Türümüz de, alışkanlığının tersine bu ürünün kıymetini bilmiş. Hoyratça harcamayıp, üzerine kendi hünerini katmış. Cansız bir malzemeye kendi özelliğini katmak, can vermek istemiş. Tarihin alacakaranlıktaki derinliklerinden beri kendi bedenini ya da sevdiği ya da korktuğu öteki canlıları bu olağanüstü taşlarla ölümsüzleştirmek istemiş. Şimdilerde sanatçıların bir heykel için on yıllarını verecek kadar sabrı yok. Ayrıca kendilerini ömürleri boyunca yedirip içirip, altına, paraya boğacak hamiler de geçmişte kaldı. Dev sütunlarda kusursuz oyuklar yontacak, onları oya gibi işlenmiş başlıklarla süsleyip üzerlerine tapınakları sunakları oturtacak köle orduları da... Ama bu, artık ikramdan payımızı alamayacağımız anlamına gelmiyor. Köle emeği, yerini akıl almaz güçte ve çeşitte makinelere bırakmış durumda. Eskiden kazma kürekle kamçı altında yıllar süren emekle açılan mermer ocakları, artık delgi burgu makineleriyle, mekanik kepçelerle birkaç ay, hatta hafta içinde açılabilir. Sonuç: O süt rengi taş can veren kaslar, kusursuz güzellikte kadın ve erkek bedenleri, müzelerde, saraylarda şanslı birkaç kişiye nasip olan o doyumuz seyrir belki artık yok. Ama, o taşın da insanlar üzerindeki etkisini kaybetmeye niyeti yok. Yeni araçlar sayesinde doğa o muhteşem eserini insana artık daha büyük miktarlarda sunuyor. Biçim belki eskisi kadar zengin değil. Büyük oranıyla, küçüklü büyüklü ince kareler, dikdörtgenler. Ama bu sıradan geometrik şekillerde bile eskiden hiçbir zaman erişilemeyen pürüzsüzlük, onun üzerine çekilen cıvanın ortaya çıkardığı muhteşem renkler, desenler binlerce yıl sonra bile insanları büyülemeye devam ediyor. Tıpkı, bu çalışmayı hazırlayan arkadaşımıza yaptığı gibi. Gitti, ocağıyla, çamuruyla, tozuyla gürlütsüyle hâlâ üzerindeki fiyatı hoş gösteren bu hazinenin toprak altından çıkarılışından, gökdelenlerin cephelerine, yüce önderleri ölümsüzleştiren anıt-mezarlara, bilet kuyruklarındaki insanları oyalayacak istasyon duvarlarına uzanan öyküsünü yazdı. O kaplamaların olağanüstü güzelliklerine nasıl ateşle, testereyle, keskiyle, zımparayla ulaştığını gördük. Doğanın bu hazineyi sunmakta olağanüstü cömert davranmış olduğu ülkemizde çıkan mermer çeşitlerini tanıdık. Bu malzemeye artık bizim de el sürebilmemizden mutluyuz. Evlerimizin pencerelerine denizlik seçerken, eşimize dostumuza hediye için bir oniks tabla alırken pırl pırl bir granit taban üzerinde yürürken o derinden gelen ateşi hisseder gibi oluyoruz. Ama, ne bileyim, insan istiyor ki kamyonlar üzerinde gördüğümüz koca blokların arada bir de bir heykeltıraş atelyesine gittiğini öğrenelim.

Raşit Gürdilek

Yazışma Adresi : Bilim ve Teknik Dergisi No: 221 Kavaklıdere 06100 Ankara
Yazı İşleri : Tel: (312) 427 06 25 (312) 427 23 92 Faks: (312) 427 66 77
Satış-Abone-Dağıtım : Tel: (312) 427 33 21 Faks: (312) 427 13 36
TÜBİTAK Santral : Tel: (312) 468 53 00
Adres : Atatürk Bulvarı, 221 Kavaklıdere 06100 Ankara
e-posta: bteknik@tubitak.gov.tr
Internet : www.biltek.tubitak.gov.tr
ISSN 977-1300-3380

Baskı : Fiyatı 3.000.000 TL. (KDV dahil) Yurtdışı Fiyatı 5 EURO.
Reklam : Promat Basım Yayın A.Ş. İnternet: www.promat.com.tr
Fiyatı 3.000.000 TL. (KDV dahil) Yurtdışı Fiyatı 5 EURO.
Reklam : P.M Ltd. Şti.
Genel Müdür: Gülbün Erduran
Reklam Koordinatörü: Pınar Bahçekapılı
pınarbahcekapili@hotmail.com
Tel: (212) 234 87 77 (4 hat) / Faks: (212) 234 87 81
Abdi İpekçi Cad. Seyran Apt. No:12 D:7 Nişantaşı-İstanbul